

Ιρλανδικά διδάγματα στη μνημονιακή εποχή

Αναζητώντας τον βηματισμό μιας νέας κατεύθυνσης, που επιβάλλεται από την κρίση

ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΑΚΟΥ*

Σε πρόσφατες δηλώσεις ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Χρ. Στυλιανίδης ανέφερε ότι το ιρλανδικό μοντέλο αποτελεί για την Κύπρο υπόδειγμα εξόδου από την οικονομική κρίση και το Μνημόνιο, επισημαίνοντας δύο στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το πνεύμα της ιρλανδικής πολιτικής: την πιστή εφαρμογή της δανειακής σύμβασης και τις σοβαρές διαβουλεύσεις με την Τρόικα. Στα στοιχεία αυτά πρέπει να προστεθούν ακόμη δύο κείρια χαρακτηριστικά της ιρλανδικής πολιτικής: α) η συστηματική προσπάθεια της ιρλανδικής Κυβέρνησης για ένα σύγχρονο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης προσανατολισμένο στην «Οικονομία της Γνώσης» και β) η σοβαρότητα με την οποία το ιρλανδικό πολιτικό σύστημα σχεδιάζει και θέτει σε εφαρμογή σχετικές πολιτικές σε βάθος χρόνου.

Το ιρλανδικό «μοντέλο»

Μετά τα μέσα της δεκαετίας του '90 η Ιρλανδία γνώρισε μια πρωτοφανή στην ιστορία της οικονομική ανάπτυξη. Διαδοχικές συμμαχικές κυβερνήσεις επένδυσαν στην Ανώτατη Εκπαίδευση και την επιστημονική έρευνα για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας και την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας της ιρλανδικής οικονομίας. Ωστόσο, το 2008, ύστερα από μια δεκαετία ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης, η Ιρλανδία εισήλθε απότομα σε περίοδο οικονομικής κρίσης, καλούμενη να διαχειριστεί τον αποκλεισμό της από τις αγορές δανεισμού, μια κολοσσιαία μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων της τάξης του 67% (2007-2011), ένα τεράστιο εξωτερικό χρέος, αυξανόμενη ανεργία και την προοπτική της απώλειας μιας γενιάς νέων που οδηγούνται στη μετανάστευση. Σύμφωνα με τη Διεθνή Τράπεζα, η πλουτοπαραγωγική δυνατότητα της Ιρλανδίας επιμερίζεται κατά 83% στο ανθρώπινο δυναμικό και την κοινωνική της δυναμική, κατά 14% στην παραγωγική της υποδομή και κατά 3% στους φυσικούς της πόρους. Βασικά παραγωγικά πλεονεκτήμα-

τα της Ιρλανδίας θεωρούνται το υψηλό ποσοστό νέων ηλικίας 24-35 ετών με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η υψηλή παραγωγικότητα των Ιρλανδών ερευνητών και οι καινοτομικές επιδόσεις της Ιρλανδίας, οι οποίες την κατατάσσουν 10η παγκοσμίως [βλ. «The Global Innovation Index 2013», 1/7/2013]. Βασική προτεραιότητα για την οικονομική της ανάπτυξη της Ιρλανδίας θεωρείται η πορεία προς την «Οικονομία της Γνώσης» μέσω της ενίσχυσης της επιστημονικής έρευνας και της καινοτομίας. Ας δούμε μερικά απτά παραδείγματα αυτής της στρατηγικής:

1) Σταθερή χρηματοδότηση της Έρευνας: Οι εθνικές δαπάνες για την έρευνα παρέμειναν ανέπαφες από τις δημοσιονομικές περικοπές. Το 2013, η ιρλανδική Κυβέρνηση ανακοίνωσε νέο εξαετές εθνικό πρόγραμμα επενδύσεων για την καινοτομική έρευνα ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ με στόχο τη δημιουργία 7 κέντρων διασύνδεσης των ιδιωτικών εταιρειών με την ακαδημαϊκή έρευνα. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του κορυφαίου επιστημονικού περιοδικού Nature, η συνεχιζόμενη στήριξη της επιστημονικής έρευνας από την ιρλανδική κυβέρνηση αποφέρει εντυπωσιακά αποτελέσματα, καθώς η συμμετοχή των Ιρλανδών επιστημόνων στην διεθνή επιστημονική παραγωγή μετά το 2008 έχει αυξηθεί σημαντικά (βλ. «NaturePublishing Index 2012 Global – A supplement to Nature», 20/6/2013). Με βάση τον αριθμό επιστημονικών εργασιών Ιρλανδών επιστημόνων στα περιοδικά του Nature, η διεθνής κατάταξη της Ιρλανδίας εκτοξεύθηκε από την 30ή θέση το 2008 στην 20ή θέση το 2012. Αν σταθμιστεί ο αριθμός δημοσιεύσεων ανά αριθμό ερευνητών πλήρους απασχόλησης, η Ιρλανδία κατατάσσεται ακόμα ψηλότερα, στην 8η θέση. Η μελέτη του Nature τοποθετεί την Ιρλανδία στον κατάλογο πολλά υποσχόμενων χωρών («countries to watch») και συμπεραίνει ότι η στρατηγική της Ιρλανδίας αποτελεί την καλύτερη επιλογή

για τη δημιουργία της «Οικονομίας της Γνώσης» σε αντικατάσταση του καταρρευσαντος οικονομικού μοντέλου που βασίσθηκε στη «φούσκα» των ακινήτων και στο κερδοσκοπικό χρηματοπιστωτικό σύστημα.

2) Προσέλκυση νεοφυών επιχειρήσεων: Η Ιρλανδία επιδιώκει να καταστεί το πιο ελκυστικό σημείο στην Ευρώπη για τη δημιουργία και εγκατάσταση δυναμικών επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας. Για τον σκοπό αυτό, επενδύει εντατικά στην περαιτέρω ανάπτυξη του καινοτομικού οικοσυστήματός της, το οποίο αποτελείται από ερευνητικά Πανεπιστήμια, Κέντρα Ερευνών, παραρτήματα πολυεθνικών επιχειρήσεων και νεοφυείς καινοτομικές επιχειρήσεις (start-ups). Όπως αναφέρουν επενδυτές υψηλής τεχνολογίας στο έγκριτο ιστολόγιο «The Next Web» [«What Attracts Big Tech Companies to Ireland?» - The Next Web, Νοέμβριος 2011], το κύριο πλεονέκτημα της Ιρλανδίας δεν είναι μόνο το ευ-

ρώ και οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, αλλά η ύπαρξη ερευνητικών πανεπιστημίων διεθνούς εμβέλειας, καλά κατατισμένου ανθρώπινου δυναμικού και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος επιχειρηματικής στήριξης. Ακόμη και οι χαμηλές τιμές των ακινήτων μετά την καταρρευση της ιρλανδικής κτηματαγοράς, προβάλλονται ως συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι ανταγωνιστικών κόμβων καινοτομίας (όπως η Tech City του Λονδίνου) για την προσέλκυση ξένων επιχειρήσεων!

3) «Μικροοικονομικός ακτιβισμός»: Σε πρόσφατη μελέτη του οίκου McKinsey [«Investing in Growth: Europe's next challenge», McKinsey Global Institute, Δεκ. 2012] διαπιστώνεται ότι η επιστροφή της Ευρώπης σε συνθήκες ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης επιτάσσει την προσέλκυση άμεσων ιδιωτικών επενδύσεων, οι οποίες μεταξύ 2007-2011 συρρικνώθηκαν στην ΕΕ κατά 350 δισ. ευρώ! Για το σκοπό αυτό, η McKinsey εισηγείται την ανάληψη ενός «τολμηρού μικροοικονομικού ακτιβισμού» με δράσεις όπως: α) η αξιοποίηση εθνικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων στην οικονομία· β) η άρση κανονιστικών εμποδίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων· γ) η βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλο-

ντος· δ) η αντιμετώπιση του χάσματος επικοινωνίας και συντονισμού μεταξύ διαφορετικών οικονομικών κλάδων, κυβερνητικών τομεων και ερευνητικων φορεων, και ε) η βελτίωση της διαθεσιμότητας κυβερνητικών δεδομένων και πληροφοριών. Ο μικροοικονομικός ακτιβισμός προϋποθέτει ότι οι αρμόδιες κυβερνητικές υπηρεσίες διαθέτουν επαρκές προσωπικό με επιστημονικές γνώσεις σε ένα εύρος αντικειμένων, όπως επίσης και τη δυνατότητα να προσλαμβάνουν εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό από τον ιδιωτικό τομέα. Τόσο η McKinsey όσο και άλλες πηγές, θεωρούν ως υποδείγματα στελέχωσης και αποτελεσματικότητας τους ιρλανδικούς δημόσιους οργανισμούς Industrial Development Agency (IDA) Ireland και Enterprise Ireland.

4) Πρωτοβουλίες πολιτικών: Επιδιώκοντας να προωθήσει περαιτέρω τα στρατηγικά πλεονεκτήματα της χώρας, στα τέλη του 2011, Ιρλανδοί ευρωβουλευτές, σε συνεργασία με το ιρλανδικό καινοτομικό οικοσύστημα και τον Chief Scientific Adviser της ιρλανδικής κυβέρνησης, ανέλαβαν πρωτοβουλία για την προσέλκυση 1 διςΕυρώ από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα πλαίσιο «Ορίζοντας 2020», το οποίο θα

ξεκινήσει το 2014. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2013 το διεθνές συνέδριο «EU Science: Global Challenges and Global Collaboration» στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, υπό την αιγίδα της Ιρλανδικής Προεδρίας της Ε.Ε. Το συνέδριο προέβαλλε διεθνώς τις δυνατότητες των ιρλανδικών ερευνητικών φορέων και προώθησε διασυνδέσεις για τον καθορισμό στρατηγικών προτεραιοτήτων και την προετοιμασία προτάσεων χρηματοδότησης στο πρόγραμμα πλαίσιο. Βλέπουμε ένα παράδειγμα ισχυρής συνέργειας μεταξύ πολιτικών, κυβέρνησης, ακαδημαϊκών και του ιδιωτικού τομέα για την προώθηση των μακροπρόθεσμων στόχων της Ιρλανδίας.

Η στόχευση της ιρλανδικής αναπτυξιακής στρατηγικής είναι εύλογη αφού η κατάκτηση της «Οικονομίας της Γνώσης» είναι προϋπόθεση οικονομικής ανάπτυξης, δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και διατήρησης υψηλού βιοτικού επιπέδου των ανεπτυγμένων χωρών. Στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο και ανταγωνιστικό διεθνές σύστημα, η ποιότητα και η ποσότητα των αποτελεσμάτων του εκπαιδευτικού συστήματος μιας χώρας καθορίζουν την μελλοντική της πορεία, την οικονομική της κατάταξη και τη δυνατότητά της να αντιμε-

τωπίζει τα σύνθετα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου. Για την απόκτηση θέσεων εργασίας υψηλών προδιαγραφών δεν αρκούν πλέον τίτλοι και πιστοποιητικά σπουδών αλλά σοβαρή γνώση και ουσιαστικές επιστημονικές δεξιότητες. Αναπτυσσόμενες χώρες αναγνωρίζουν τις ανάγκες αυτές και καλύπτουν με ταχείς ρυθμούς το χάσμα που τις χωρίζει από τις ανεπτυγμένες χώρες, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών τους συστημάτων, την επιστημονική τους παραγωγή και την οικονομική τους ανταγωνιστικότητα.

* Καθηγητής, πρόεδρος Τμήματος Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Προσώψη του ιρλανδικού πολιτικού συστήματος, εν μέσω σκληρής οικονομικής κρίσης, σε στρατηγικούς στοχαστές που ξεπερνούν τον στενό χρονικό ορίζοντα των επομένων εκλογών τις επιλογές της μικροπολιτικής

Ε-
π-
ο-
αι
η-
ς
η
ο-
τι